

ע"פ 6321/18 - רובן ג'קוב קריאף נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6321/18

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות
כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: רובן ג'קוב קריאף

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בתל
אביב-יפו מיום 25.6.2018 בת"פ 49310-06-17
אשר ניתן על ידי כבוד השופט צ' קאפח

תאריך הישיבה: כ"ג באלול התשע"ט (23.9.2019)

בשם המערער: עו"ד דוד פאל; עו"ד ג'ואנה קופפר

בשם המשיבה: בשם שירות המבחן למבוגרים:
מתורגמנית בית המשפט לשפה
הצרפתית:
עו"ד סיון רוסי
גב' ברכה וייס
אגנ ג דינר

פסק-דין

הנשיאה א' חיות:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד השופט צ' קאפח) מיום 25.6.2018 בת"פ 49310-06-17, אשר השית על המערער עשרה חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, לצד מאסר על תנאי, פסילת רישיון נהיגה ופיצוי למשפחת הנפגעת המנוחה.

כתב האישום וגזר דינו של בית המשפט המחוזי

1. המערער, יליד 1992, הודה במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן המייחס לו עבירה של הפקרה אחרי פגיעה לפי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה); עבירה של נהיגה ללא רישיון תקף לפי סעיף 10(א) לפקודה יחד עם תקנה 567(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: התקנות); עבירה של נהיגה ללא פוליסת ביטוח בתוקף לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; ועבירה של נסיעה בנתיב ייעודי לפי תקנה 34 לתקנות.

2. כעולה מכתב האישום המתוקן, ביום 27.3.2017 רכב המערער על אופנוע כשהוא מחזיק ברישיון נהיגה זר אך ללא רישיון נהיגה ישראלי תקף, בנתיב תחבורה ציבורית ברחוב בן יהודה בתל אביב. במהלך הנסיעה סטה המערער לנתיב הנגדי על מנת לעקוף כלי רכב אחדים ופגע בהולכת רגל (להלן: המנוחה) שהחלה לחצות באותה עת את הכביש שלא במעבר חציה. כתוצאה מהפגיעה נפלה המנוחה על הכביש ונחבלה באופן משמעותי, והמערער נפל מהאופנוע ונחבל אף הוא. כעולה מהעובדות שבהן הודה המערער, זמן קצר לאחר התאונה הוא השאיר את האופנוע במקום ונסע במונית לבית אימו בנתניה, תוך שהוא מותיר את המנוחה בזירת האירוע מבלי שהזעיק עזרה או המתין להגעת גופי ההצלה והמשטרה. בחלוף כשעתיים שב המערער למקום האירוע והסגיר עצמו לאחר שהמשטרה יצרה קשר טלפוני עם בני משפחתו. שעות ספורות לאחר האירוע, נפטרה המנוחה בבית החולים בעקבות חבלות רב מערכתיות שנגרמו לה כתוצאה מהתאונה.

3. בגין מעשים אלה ובמסגרת הסדר הטיעון שאליו הגיעו הצדדים הרשיע בית המשפט קמא את המערער ביום 29.1.2018 בעבירות המפורטות בפתח הדברים. הצדדים הסכימו כי המערער יפצה את משפחת המנוחה וכי רישיון הנהיגה שלו יפסל לתקופה ממושכת, אך לא הושגה הסכמה לגבי רכיבי העונש האחרים. לכן, הורה בית המשפט על קבלת תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המערער. בתסקיר צוין כי המערער נעדר עבר פלילי, וכי מספר חודשים לפני עלייתו לישראל מצרפת בשנת 2015 הוא היה מעורב באירוע שבו נפגע מדקירות סכין כאשר חבורת בריונים ניסתה לגנוב את רכבו (להלן: אירוע הדקירה). עוד צוין כי המערער טרם הסתגל לחיים בישראל, מתקשה בשפה העברית ואינו משולב תעסוקתית באופן יציב. שירות המבחן התרשם כי המערער חש חרטה ורגשות אשם כבדים על הפגיעה במנוחה והפקרתה, וכי על רקע זה הוא חווה הידרדרות במצבו הנפשי. שירות המבחן אף נפגש עם אמו של המערער שסיפרה על מצבו הנפשי הירוד של בנה. בסיכום הדברים העריך שירות המבחן כי בכפוף להשתלבותו בטיפול ייעודי מתאים, סיכויי השיקום של המערער טובים, ומשכך בא בהמלצה להטיל על המערער עונש מאסר בפועל שירוצה בדרך של עבודות שירות, לצד מאסר על תנאי וצו מבחן למשך שנה שבמהלכה ישתתף בקבוצה טיפולית.

4. ביום 25.6.2018, לאחר שנשמעו טיעוני הצדדים לעונש, ניתן גזר הדין ובו התייחס בית המשפט קמא לנסיבות הקשורות בביצוע עבירת ההפקרה והבהיר כי אמנם אין מיוחסת למערער אחריות למות המנוחה, אך אין בכך כדי להקהות את הכשל הערכי הטמון במעשיו. בצד זאת, ניתן משקל לכך שהמערער עצמו נחבל במהלך התאונה ולכן שלא עשה דבר כדי לטשטש את זהותו ולהעלים את פרטיו. עוד צוין כי המערער עזב את זירת התאונה לאחר שעוברי

אורח רבים חשו לעזרתה של המנוחה. בית המשפט קמא הוסיף כי נסיבות ההפקרה בעניין דנן שונות באופן מהותי לקולה מאירועים אחרים שנידונו בפסיקה ולנוכח האמור, נקבע כי מתחם הענישה הראוי נע בין 10 ל-20 חודשי מאסר בפועל. בבואו לגזור את עונשו של המערער בגדרי המתחם ציין בית המשפט כנסיבות לקולה את השפעת המשבר הנפשי שבו היה המערער נתון; את גילו הצעיר והיותו נעדר עבר פלילי; את נטילת האחריות על מעשיו והפקדת פיצוי לטובת משפחת המנוחה; ואת העובדה שלא נגרם נזק מביצוע עבירת ההפקרה שכן עוברי אורח חשו לסייע למנוחה. כמו כן שקל בית המשפט קמא לקולה את הפגיעה הצפויה להיגרם למערער אם יאסר ואת השלכות המאסר על סיכויי שיקומו ועל מצבו הרגשי והנפשי שהתדרדר מאז התאונה. בשים לב לכל האמור גזר בית המשפט על המערער עשרה חודשי מאסר בפועל, בניכוי תשעה ימי מעצר; שישה חודשי מאסר על תנאי; פסילת רישיון נהיגה לתקופה של חמש שנים; ופיצוי למשפחת המנוחה בסך 5,000 ש"ח, שהופקד עוד קודם לכן על ידי המערער.

מכאן הערעור דנן, המופנה כלפי רכיבי המאסר בפועל והמאסר המותנה. ריצוי המאסר בפועל עוכב, בהסכמה, עד להכרעה בערעור בהחלטה מיום 4.9.2018 (השופט ד' מינץ).

הערעור דנן

5. המערער סבור כי יש מקום להורות על הפחתת תקופת מאסרו בפועל ועל ריצויו בדרך של עבודות שירות בהתאם לחוק העונשין (תיקון מס' 133 - הוראת שעה), התשע"ח-2018, שבעקבותיו ניתן לרצות עונש מאסר שאינו עולה על תשעה חודשים בדרך של עבודות שירות. לטענתו, באשר להתנהגותו לאחר התאונה היה מקום להביא בחשבון את פגיעתו שלו, שהשפיעה על תגובתו המיידית, וכן את העובדה שאינו דובר עברית ונלחץ מההמולה סביבו. בהקשר זה הדגיש המערער כי עזב את זירת האירוע רק לאחר שהבחין באנשים רבים אחרים המסייעים למנוחה, והוא הוסיף וטען כי בית המשפט קמא לא נתן משקל מספיק לגילו הצעיר ולעברו הנקי, לטראומה הנפשית שנגרמה לו מאירוע הדקירה בצרפת ולהמלצת שירות המבחן שלא להשית עליו מאסר בפועל. כן טען המערער כי בית המשפט קמא הטיל עליו עונש מאסר על תנאי בניגוד לקבוע בסעיף 64א(ד) לפקודה.

6. המשיבה מצידה טענה כי דין הערעור להידחות וכי עונש המאסר שהוטל על המערער עומד ברף הענישה המקובל בעבירות הפקרה בנסיבות דומות. המשיבה הדגישה כי המגמה בפסיקה היא החמרה בעבירות הפקרה, גם כאשר הנהג הפוגע הוא צעיר. בנוסף, לטענת המשיבה, מצבו הנפשי הנטען של המערער מעמיד בספק רב את יכולתו להשתלב בעבודות שירות ולהתמיד בהן.

7. במהלך הדיון בערעור ביום 7.1.2019 התברר כי לא עלה בידי שירות המבחן להכין תסקיר משלים בעניינו של המערער בשל קשיי תקשורת ושפה. בהמשך לכך הגיש שירות המבחן מספר תסקירים שבהם פירט על אודות ההליכים הטיפוליים שעובר המערער, ובתסקיר המשלים האחרון מיום 16.9.2019 עמד שירות המבחן על מצבו הנפשי הרעוע של המערער ועל הנזק שעלול להיגרם לו מריצוי מאסר בפועל. על רקע זה, ולנוכח התרשמות שירות המבחן מאישיותו של המערער, הומלץ כי המאסר בפועל שהוטל על המערער ירוצה בדרך של עבודות שירות, ולצד זאת יוטל צו מבחן למשך שנה, אשר במהלכה יתקיים מעקב אחר השתלבות המערער בטיפול בתחום הפוסט טראומה. לבסוף, ציין שירות המבחן כי המערער "ביטא מוכנותו ורצונו באשר להמלצתנו".

8. על רקע זה הורינו ביום 23.9.2019 על קבלת חוות דעתו של הממונה על עבודות שירות (להלן: הממונה)

ביחס למערער, וביום 27.10.2019 נתקבלה חוות דעת חיובית בעניין התאמתו של המערער לביצוע עבודות שירות. הממונה חזר על עמדתו זו ביום 18.11.2019, לאחר שעניין בסיכום התסקיר המשלים מיום 16.9.2019 ובאמור בו לעניין מצבו הנפשי של המערער.

דיון והכרעה

9. לאחר שבחנו את טענות הצדדים בערעור, את תסקירי שירות המבחן והמלצותיו ואת חוות-דעתו של הממונה על עבודות שירות, באנו לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל, כך שעונש המאסר של המערער יעמוד על תשעה חודשים וירוצה בדרך של עבודות שירות.

על חומרתי של עבירת ההפקרה לאחר פגיעה שבה הורשע המערער, אין צורך להכביר מילים. כבר נפסק כי מדובר בעבירה חמורה שהמבצע אותה כושל בפגם מוסרי וחברתי כבד (ע"פ 2247/10 ימיני נ' מדינת ישראל, פ"ד סד(2) 742, 666 (12.1.2011); וע"פ 7936/13 לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 21 לפסק דינו של השופט נ' סולברג (16.12.2014)). עמדה על כך גם ביתה של המנוחה בדברים נרגשים וכואבים שהביאה בפנינו ובהם אף פתחה לנו צוהר אל עולמה של המנוחה ואל עולמם של יקיריה והאובדן הקשה שהם חווים. סעיף 64א(ג) לפקודה קובע כי חומרתי העבירה מועצמת מקום שבו - כבענייננו - כתוצאה מהתאונה נגדם או נגרמה לו חבלה חמורה (ע"פ 3754/14 גורמזנו נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.11.2014) (להלן: עניין גורמזנו)). משכך, מתחם העונש שקבע בית המשפט קמא (בין 10 ל-20 חודשי מאסר) בהחלט אינו חורג לחומרה מרמת הענישה הנוהגת ביחס לעבירה של הפקרה לאחר פגיעה לפי סעיף 64א(ג) לפקודה (ע"פ 3304/14 פראן נ' מדינת ישראל, פסקה 11 לפסק דינו של השופט צ' זילברטל (21.10.2014); ועניין גורמזנו, פסקה 8). הסנגור אף לא טען זאת. הוא סבר כי המקרה דנן מצדיק לבוא עוד לקראת המערער בשל נסיבותיו האישיות.

10. אכן, הענישה היא לעולם אינדיבידואלית, וגזירת העונש מחייבת ליתן משקל לצד מידת אשמו גם לנסיבותיו האישיות של כל אדם ולשיקולי שיקום (ראו: ע"פ 335/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (22.4.2018)). בענייננו נראה כי אכן קיימות נסיבות ייחודיות המטות את הכף לטובת חריגה מסויימת ממתחם הענישה לצורך הקלה בעונשו של המערער, ובראשן קיומו של סיכוי ממשי כי המערער יכול לעבור תהליך משמעותי של שיקום, בהתאם לאמור בסעיף 40 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (ע"פ 7555/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-16 (10.6.2015)). כך, בתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט קמא צוין כי הסיכון להישנות ההתנהגות פוגענית מצד המערער הוא נמוך וכי בכפוף להשתלבותו בטיפול בתחום הטראומה, סיכויי שיקומו טובים. בתסקיר המשלים העדכני מיום 16.9.2019 הודגשה האחריות שנטל על האירוע, וכן רגישותו של המערער וההתרשמות כי שהות בבית הסוהר עלולה להחמיר את מצבו הנפשי. בתקופה שלאחר הרשעתו, המערער אף השתתף במפגשים של קבוצה טיפולית ייעודית לאנשים שהורשעו בהפקרה ובגרימת מוות בתאונות. כל אלה, בצירוף עברו הנקי, גילו הצעיר בעת ביצוע העבירה ונסיבות חייו, תומכים במסקנה כי יש מקום להקל מעט בעונשו של המערער ולאפשר לו לרצות את עונשו בעבודות שירות (השוו: ע"פ 2207/17 בן חמו נ' מדינת ישראל (17.12.2017)). ויודגש, בהינתן תקופת המאסר בפועל שגזר עליו בית המשפט קמא - עשרה חודשים בניכוי ימי המעצר - מדובר בהפחתה של שבועות ספורים בלבד על מנת שתועמד על תשעה חודשים והמערער יוכל לרצותה בעבודות שירות.

בעקבות חוות דעת הממונה על עבודות שירות, נחה דעתנו כי המערער כשיר לכך ואנו סבורים, אפוא, כי יש

מקום להורות על ההפחתה האמורה מן הנימוקים שפורטו.

11. לפיכך, עונש המאסר בפועל שהוטל על המערער יופחת ויועמד על תשעה חודשי מאסר, אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות בהתאם לאמור בחוות דעת הממונה. כמו כן, המערער יועמד לתקופת מבחן של שנה, אשר במהלכה יתקיים מעקב אחר השתלבותו בטיפול בתחום הפוסט טראומה, כמפורט בתסקיר המבחן המשלים מיום 16.9.2019. יתר רכיבי גזר דינו של בית המשפט קמא יעמדו בעינם, לרבות עונש המאסר המותנה אשר בניגוד לטענת המערער, לא הוטל בגין עבירת ההפקרה אלא בגין עבירה של נהיגה ללא רישיון ישראלי (ראו סעיף ב' בעמ' 12 לגזר הדין של בית המשפט קמא).

12. המערער יתייצב לביצוע עבודות השירות שנגזרו עליו ביום 30.12.2019 בשעה 8:00 ביחידת עבודות השירות של מחוז מרכז בשב"ס, כשברשותו תעודת זהות ועותק של פסק דין זה. המערער יתאם את התייצבותו לעבודות השירות עם יחידת עבודות השירות בשב"ס בטלפון 08-9787060. בהתאם לחוות דעת הממונה, אם ישולב המערער במסגרת טיפולית עליה להתקיים בשעות אחר הצהריים בכדי להבטיח עמידה בתנאי עבודות השירות. המערער מוזהר כי כל חריגה מתנאי המאסר בעבודות שירות עלולה להביא להפסקת עבודות השירות ולריצוי יתרת העונש במאסר בפועל.

ניתן היום, כ' בכסלו התש"ף (18.12.2019).

שופט

שופט

הנשיא
